

Εφημερίδα : «Η Βραδυνή»

Κριτική Θεάτρου : Μαρίκα Θωμαδάκη

Θέατρο «Μπρόντγουαιη»

Γιάροσλαβ Χάσεκ- Σωτήρη Πατατζή : « **Ο καλός στρατιώτης Σβέικ**»

Σκηνοθεσία : Θύμιος Καρακατσάνης

Μουσική : Γιώργος Τσαγκάρης

Σκηνικά-κοστούμια : Κατερίνα Καρακατσάνη

Φωτισμοί : Σπύρος Τζώρας

Ερμηνεύουν : Θύμιος Καρακατσάνης, Ιλιάς Λαμπρίδου, Κώστας Ευριπιώτης, Νίκος Βανδώρος, Αλεξάνδρα Καρακατσάνη, Νίκος Καραγεώργης, Ζαχαρίας Ρόχας, Δημήτρης Λιόλιος, Χρήστος Φωτίδης, Τάσος Πολιτόπουλος.

«Ο καλός στρατιώτης Σβέικ» του Γιάροσλαβ Χάσεκ στην θεατρική εκδοχή του Σωτήρη Πατατζή, δίνει την ευκαιρία στον Θύμιο Καρακατσάνη να εστιάσει, για άλλη μια φορά, την προσοχή του κοινού σε θεματικές σχετιζόμενες με την γελοιότητα και το τραγικό του πολέμου και των πολιτικών που τον δρομολογούν και τον επιβάλλουν. Ο χαρακτήρας «Σβέικ» πλάθει ένα ρόλο οξύμωρου, που στηρίζεται στην διάχυτη διάθεση της σάτιρας, δια της οποίας προβάλλεται η *sancta simplicitas*: Ο απλοϊκός καθημερινός άνθρωπος είναι το θύμα των κρατούντων και της περιρρέουσας απειλητικής ατμόσφαιρας για την οποία οι τελευταίοι ευθύνονται. Στην παράσταση του Μπρόντγουαιη, ο Θύμιος Καρακατσάνης δημιουργεί μια φρικαλέα όσο και τραγελαφική εικονοποίηση της αγριότητας που καλύπτεται πίσω από το απροκάλυπτο των καταστάσεων κυρίως. Ωστόσο, ο λόγος αποκαλύπτεται εξίσου αιχμηρός και ωμός ως λόγος εποποιίας του φαύλου και του γελοίου. Ο άνθρωπος, που περιβάλλει τον Σβέικ διαχειρίζεται με μαεστρία το περιστατικό και ό,τι απορρέει από την μωρία των περιστάσεων. Έτσι, οι θύτες και τα θύματα εμφανίζονται σαν ουδετεροποιημένες φιγούρες ‘καρτούν’ παραπέμποντας σε σχηματικές συμπεριφορές. Η παράσταση του Θύμιου Καρακατσάνη ενορχηστρώνει την φιλοσοφία των κινήσεων της συγκρουσιακής μηχανής σε συνδυασμό με τα κινούμενα σχέδια των προσώπων και των πραγμάτων που στροβιλίζονται χαρακτηριστικά γύρω από τον κεντρικό ήρωα. Η σκηνοθεσία του κ. Καρακατσάνη επιτυγχάνει ένα συναφές προς την θεματική του έργου στυλιζάρισμα ανάγοντας σε αισθητικό κατηγορημα το ‘χύμα’ και την αμηχανία. Αν λοιπόν κάποιος δεν γνωρίζει την ιστορία του ηθοποιού κινδυνεύει να αποπροσανατολισθεί από την επίφαση συγχύσεως που αποπνέει η σκηνική διεκπεραίωση του ‘καλού στρατιώτη Σβέικ’. Ο ίδιος ο κ. Καρακατσάνης, στον ρόλο του Σβέικ κινείται άβολα και αμήχανα στην τροχιά ‘πισωγυρισμάτων’ που θολώνουν, ως ένα βαθμό, την εικόνα του ήρωα. Εντούτοις, η συνύπαρξη κινήσεως και στατικότητας, δυσκαμψίας και ευλυγισίας, αποτελεί γνώρισμα της σωματικής ‘ιδιολέκτου’ του κ. Καρακατσάνη, ο οποίος τονίζει, παρόλα αυτά, με μέτρο τις εκφράσεις που παραπέμπουν στην ουσία συλλήψεως του ήρωα. Κατ’ αυτό τον τρόπο, όπως

εκφέρει δηλαδή ο ηθοποιός τον Σβέικ, αναδύονται ορισμένες πτυχώσεις της προσωπικότητας του ρόλου, γεγονός που θα εξαφανιζόταν πιθανώς αν ο υποκριτικός κώδικας ερμηνείας του απέδιδε ομοιόμορφα και ενιαία το πρόσωπο της αναφοράς.

Στην ίδια υφολογία, διαγράφεται εξάλλου η τακτοποίηση του σκηνικού χώρου και η απεικονιστική δυναμική της ενδυματολογίας. Η Κατερίνα Καρακατσάνη, που επιμελείται αυτήν την πλευρά της παράστασης, επιλέγει το μετωπιαίο στοιχείο ως δεσπίζον χαρακτηριστικό της εικόνας του χώρου και των προσώπων που τον κατοικούν. Η κ. Καρακατσάνη επιτυγχάνει στο δεύτερο μέρος, να διαφοροποιήσει στις τελευταίες εικόνες, εκείνες που παραπέμπουν στα χαρακώματα και στην αντάρα του πολέμου. Η σκηνογράφος-ενδυματολόγος δημιουργεί ένα προσωπικό σκηνικό διάλογο με τους ήρωες της πλοκής του έργου, πράγμα που λειτουργεί μεν ευεργετικά, απέναντι στην εστίαση το κωμικοτραγικό, διασπά δε την προσοχή του θεατή διασκορπίζοντας το εικαστικό υλικό.

Η ως άνω παρατήρηση ενισχύεται περαιτέρω από τους χειρισμούς του φωτισμού αλλά και από την μουσική επένδυση της παράστασης. Οι φωτισμοί του Σπύρου Τζώρα υποστηρίζουν δραστικά το έντονο και κραυγαλέο των χρωματισμών του χώρου και των υποδύσεων υπερτονίζοντας την αισθητική της ουδετεροποίησής των σημαινομένων του οπτικού σημείου. Εξάλλου, η μουσική του Γιώργου Τσαγκάρη δεν παρακολουθεί πάντα τις σημάνσεις των σκηνικών εξελίξεων και των εναλλαγών ανάμεσα στον λόγο και στις παραλεκτικές πράξεις. Έτσι, η οπτικοακουστική εικόνα της παράστασης, στο σύνολό της, αναδεικνύει τον 'σουρεαλισμό' της σημασιολογίας του έργου ενισχύοντας την κανονιστική διάσταση της αισθητικής. Ωστόσο, ο ρυθμός, βασικό στοιχείο σε μια παράσταση, καταστρατηγείται σχεδόν αδικαιολόγητα στο Μπρόντγουαϊ και εντάσσεται, νομίζω στα μείον της παράστασης, διότι αποδυναμώνει το εστιακό σημείο της σκηνοθεσίας του κ. Καρακατσάνη, που είναι η αμιγής και αχαλίνωτη (αν μπορούμε να πούμε) σάτιρα.

Στους ρόλους της κ. Πάλιβεκ και της Βαρώνης, η Ιλιάς Λαμπρίδου εμφανίζεται προσεκτική στην ερμηνεία δύο εκ διαμέτρου αντιθέτων καταστάσεων. Η κ. Λαμπρίδου δείχνει με ενάργεια την απαραίτητη πύκνωση του μετωπιαίου και συνεκδοχικού στοιχείου των δύο αυτών ρόλων, όπως και οι περισσότεροι ηθοποιοί του θιάσου που υποδύονται δύο και τρεις ρόλους. Ο Νίκος Καραγεώργης (Ντούμπ, Βρέντελ και επιλοχίας), ο Δημήτρης Λιόλιος (Ανακριτής, Μπαλούν και δανειστής), ο Χρήστος Φωτίδης (Εφημεριδοπώλης και Μπάουτσε) καθώς και ο βετεράνος εξαιρετικός ηθοποιός του θεάτρου μας Νίκος Βανδώρος (Πάλιβεκ και Στρατηγός Σβάτσμπουργκ) οι οποίοι εξασφαλίζουν την ενιαία ερμηνευτική εκφορά της ιδιαίτερα επεισοδιώδους πλοκής του έργου. Άλλωστε, η συμμετοχή του Τάσου Πολιτόπουλου στον ρόλο του Μάρεκ, δημιουργεί ενδιαφέρουσα δομή λειτουργώντας σαν ένα κομμάτι 'ραχοκοκαλιάς' της πλοκής. Ο κ. Πολιτόπουλος ξεκαθαρίζει αρκετά αποτελεσματικά την ενδεχόμενη σύγχυση στο πλαίσιο της κινητικότητας των

ρόλων. Αξίζει εντούτοις να επισημάνουμε τον στρατιωτικό ιερέα του Κώστα Ευριπιώτη, τον Υπολοχαγό Λούκα του Ζαχαρία Ρόχα και την Κάτυ της Αλεξάνδρας Καρακατσάνη, που υπογραμμίζονται εξεχόντως και χαρακτηριστικά όχι χωρίς όφελος για την παράσταση. Ιδιαίτερα δε το ζεύγος Ζαχαρία Ρόχα και Αλεξάνδρας Καρακατσάνη εμβαθύνει και οδηγεί ένα βήμα πιο πέρα την σημαντική των αντίστοιχων ρόλων.

Δημοσίευση: 30/10/2003